

Neznámá soluňská fronta Velké války

Václav Štěpánek

Soluňská nebo makedonská fronta byla vedle západní, východní a italské čtvrtou frontou na evropské půdě během Velké války. V historii války bývá většinou opomíjena, přestože na ní proti sobě v rozhodujících chvílích v září 1918 stálo téměř 1 300 000 mužů a její průlom ze strany dohodových vojsk se stal jedním ze zásadních obrátů v dějích Velké války směrem k dohodovému vítězství. Šlo také o jedinou evropskou frontu, v rámci níž proti sobě stály prakticky všechny evropské armády s výjimkou osmanské a marginální portugalské a belgické armády. Hlavní tíhu fronty ze strany Centrálních mocností držely tři bulharské armády, doplněné částí jedenácté německé armády (od 11. října 1916 pod jednotným velením v čele s generálem pěchoty Ottou von Belowem, od dubna 1917 pak v čele s generálem dělostřelectva Friedrichem von Scholzem jako Skupina armád Scholz). V Albánii a na pomezí Makedonie u Ochridského jezera pak působily jednotky XIX. „albánského“ sboru rakousko-uherské armád. Spojeneckým armádám velel po francouzsko-britské dohodě z ledna 1916 nejprve francouzský generál Maurice Sarrail, vystřídaný v prosinci 1917 Adolphem Guillaumatem, jehož místo nakonec v červnu 1918 zaujal Louis Félix Marie Franchet d'Espèrey, později známý i z působení v Československu z bojů proti maďarským bolševikům, jenž připravil rozhodující ofenzívu vedoucí k prolomení soluňské fronty. Rozhodující roli na soluňské frontě nakonec sehrálo srbské vojsko, poražené v pozdním podzimu roku 1915 silami Centrálních mocností, které po reorganizaci na ostrově Korfu dospělo v několika konvojích na frontu v květnu a červnu 1916. Bylo složeno z šesti divizí, sdružených na počátku do tří, později dvou armád, a doplněné pomocnými sbory, mj. dobrovolnickým oddílem podplukovníka Vojina Popoviće, v jehož rámci bojovala také celá řada českých dobrovolníků. Srbská armáda jejíž vrchním velitelem byl princ-regent Alexandr Karađorđević, se v rámci spojeneckého velení těšila jisté autonomii. Francouzská armáda na bojišti v rozhodujících chvílích disponovala pěti pěšími divizemi, třemi pěšími koloniálními divizemi, a několika africkými pluky, z nichž se jedné ofenzívě a zejména pak v době průlomu soluňské fronty vyznamenala jízda marockých spahiů. Britové disponovali šesti divizemi, spojenecká vojska posílily v polovině roku 1916 dvě samostatné ruské brigády (dohromady 18 000 mužů). Po puči a sesazení proněmecky smýšlejícího řeckého krále Konstantina (manželka Sofie byla sestrou císaře Viléma II.) v polovině roku 1917, jehož na trůně vystřídal jeho mladší syn Alexandr, soluňskou frontu posílilo i několik řeckých divizí. V Albánii držel frontu italský expediční sbor. Zapomenout nelze ani na skutečnost, že na obou zneprátelených stranách bojovali svým typickým „nefrontovým“ způsobem – rozptýleni v drobných oddílech nenadále napadali protivníka a opět ustupovali – také albánští dobrovolníci.

Příčiny otevření soluňské fronty

Soluňská fronta byla vlastně důsledkem snahy obou zneprátelených stran získat na svou stranu Bulharsko, které dosáhly svého vrcholu poté, co se v květnu 1915 zapojila do války na straně Dohody Itálie. V tomto vyjednávání měly nakonec navrch centrální mocnosti, neboť ty dokázaly nabídnou Bulharsku mnohem více než Dohoda. Bulharsko, poražené Srbskem, Řeckem a Rumunskem v druhé balkánské válce v roce 1913 a ponížené následným bukurešťským mírem, ztratilo na úkor Srbska a Řecka prakticky celou Makedonii, již považovalo za „bulharskou zemi“. Získat Bulharsko na stranu Dohody tedy znamenalo přimět obě země, z nichž jedna již byla ve válce na její straně a druhá prozatím zachovávala

neutralitu, učinit Bulharsku podstatné územní ústupky, k čemuž ovšem obě země nebyly svolné. Na rozdíl od neurčitých slibů Dohody mohly centrální mocnosti tato území slíbit s lehkým srdcem. Neúspěch dohodových vojsk v dardanelské operaci proti osmanské armádě, která se změnila v krvavé zákopové drama, v němž britská vojska, posílená několika francouzskými divizemi a zejména jednotkami australskými a novozélandskými, tahala v důsledku špatného velení za kratší konec, a úspěchy centrálních mocností na východní frontě nakonec přesvědčily bulharského cara Ferdinanda a vládu, že sázka na Německo a Rakousko-Uhersko se musí vyplatit, tím spíše, že osmanská říše byla, na rozdíl od Srbska a Řecka, ochotna učinit Bulharsku územní ústupky ve východní Thrákii. Vznikl tak spolek čtyř císařů, jak bylo označováno spojení Německa, Rakousko-Uherska, Bulharska a Osmanské říše.

Dne 22. září Bulharsko mobilizovalo s cílem přidat se k plánované rakousko-německé ofenzívě na Srbsko. Ta, jak známo, začala 6. října 1915, Bulharsko překročilo srbské hranice 11. října. Bulharský útok, který měl za cíl obsadit srbskou část Makedonie a znemožnit tak ústup srbské armády do Řecka, s nímž mělo Srbsko pro tento případ již od roku 1913 spojeneckou smlouvu. Dohodoví spojenci proto stáhli na pomoc srbské armádě z dardanelské fronty 156. francouzskou divizi, a také britská vláda souhlasila s vysláním menšího expedičního sboru, s cílem zamezit bulharské armádě v obsazení srbské Vardarské Makedonie. A tak 5. října 1915, den předtím, než Centrální mocnosti zaútočily na Srbsko, se první spojenecké jednotky vylodily v Soluni. Tato akce, provedená na území suverénního a v té době neutrálního Řeckého království, byla v podstatě flagrantním porušením řecké neutrality. I proto došlo den předtím v řeckém parlamentu k pozdvižení: prodohodový premiér Eleftherios Venizelos, hrdina krétského protitureckého povstání z roku 1895–1897, požadoval, aby se Řecko okamžitě postavilo na stranu Srbska a naplnilo tak znění spojenecké smlouvy. Král Konstantin naopak prohlásil, že tuto politiku nemůže podporovat. Venizelos poté rezignoval. Pro spojence to byla promarněná příležitost zajistit si podporu řecké armády, která se nicméně proti vylodění spojenců neodvážila zasáhnout. Došlo tak k paradoxní situaci, že z Řeckého království, sice neutrálního, ale politikou krále Konstantina proněmeckého, zaútočila dohodová vojska proti bulharskému členu Čtyřspolku.

Francouzským a britským jednotkám ovšem trvalo celý měsíc, než se začaly pod velením Maurice Sarraila přesouvat na sever ve snaze zabránit bulharské armádě ovládnout železnici, spojující Skopje se Soluní, a umožnit tak umožnily srbským jednotkám ústup. Jejich intervence ovšem přišla příliš pozdě, a navíc nebyla vedena dostatečně rasantně. Britské divize dokonce dostaly z Londýna rozkaz nepřekračovat řecké hranice, takže Francouzi sami zamířili do doliny řeky Vardar. Po sérii neúspěšných bojů s bulharskou armádou nakonec v polovině prosince Sarraille dospěl k závěru, že další pokračování bojů nemá smysl a ustoupil zpět za řecké hranice. Učinil tak situaci srbské armády zcela beznadějnou. Pokud nechtěla kapitulovat, nezbylo jí po odříznutí cesty do Řecka nic jiného než strastiplný ústup na albánské pobřeží, po němž z ní zůstaly jen žalostné trosky. Spojenecké jednotky se po tomto neúspěchu opevnily v okolí Soluně. Mezi nimi a bulharskou armádou neexistoval frontový styk, jakkoli by se bulharský postup zdál zcela logický. Německé velení se ale obávalo, že by vstup bulharských armád do Řecka přiměl do té doby váhající Řecko k připojení se k dohodovým spojencům. I tak šlo o téměř úplné vítězství Centrálních mocností. Porážkou Srbska byla mj. zajištěna železnice z Berlína do Istanbulu, a Německo tak mohlo nerušeně pomáhat svému osmanskému spojenci. Jedinou kaňkou na vítězství byl fakt, že srbská armáda za cenu obrovských ztrát nekapitulovala a na řeckém ostrově Korfu, mimochodem také obsazeném dohodovými spojenci, se dávala dohromady, a jak se ukázalo, byla již po šesti měsících znovu připravená k boji.

Příchod srbské armády a začátek ofenzív

Během reorganizace na ostrově Korfu se podařilo srbskému velení z žalostných a vyhladovělých zbytků svého vojska po ústupu přes Albánii vybudovat tři nové armády, celkem šest pěších a jednu jízdní divizi. Každá divize se skládala ze čtyř pluků pěchoty o třech praporech. Kromě toho byly zřízeny dva dobrovolnické oddíly, jeden složený ze třech praporů z komitů a bývalých rakousko-uherských vojáků, včetně českých, a prapor dobrovolníků sestavený z Černohorců a Hercegovců. Dohromady to bylo 147 000 mužů, z nichž ovšem bylo zpočátku plně bojeschopných jen zhruba 70 000. O tom, jak to s mnoha srbskými vojáky v té době vypadalo, např. dosvědčil ve svém deníku český dobrovolník Ladislav Preininger, působící v té době v Cizinecké legii v Alžíru, a jenž se jako tlumočnick podílel přípravě tábora pro rekonvalescenci srbských vojáků. Do tábora nakonec připlulo několik tisíc „nováčků“, které srbská armáda před ústupem do Albánie narychlo mobilizovala a vzala s sebou, aby nepadli do rukou nepřátelských vojsk, nicméně po ústupu z Albánie jich, v důsledku toho, že jim italské jednotky neumožnily zavčas překročit řeku Vojusu (alb. Vjosë) a dostat se tak v relativním zdraví do Valony, zůstal jen zlomek. Personál tábora složený z francouzských lékařů a ošetřovatelek a pomocného sboru zuávů, při prvním pohledu na ně oněměl: *„Tak slabé, vyhublé a zbídačené lidi jsme nikdy v takovém množství neviděli... a to nám bylo řečeno, že se již z nejhorší bídy po ústupu Albánií vzpamatovali... Zajímavé byly jejich oči, tmavé, zapadlé, hleděly pronikavě vpřed, jako by se rvaly o právo na život.“* Po zotavení byla tato několikatisícová skupina mladých odeslána do tuniského přístavu Bizerty, která sloužila jako zázemí srbské armádě, a odtud převezeni do Soluně...

Významné bitvy soluňské fronty

Kajmakčalan

S příchodem srbské armády dohodoví spojenci opět obsadili řeckou hranici a dostali se tak znovu do kontaktu s bulharskou armádou doplněnou německým sborem a o něco později i 20. horskou brigádou XIX. sboru rakousko-uherské armády. Fronta se táhla od Ochridského jezera na západě, po horských hřebenech srbsko-řecké hranice přes údolí Vardaru a Dojranské jezero až k Orfanskému zálivu na východě poloostrova Chalkidiki. Východní část drželi až do konce soluňské fronty Britové, francouzská a srbská armáda se v držení středu a levého křídla prostřídala. Bulharská velení se samozřejmě s takovýmto vývojem situace nehodlalo smířit, tím spíše, že se 17. srpna na stranu Dohody přidalo i Rumunsko. Nově otevřená makedonská fronta tak ve světle rumunského rozhodnutím Centrálním mocnostem vůbec nehrála do karet a bylo třeba ji zlikvidovat co nejdříve. Bulharská armáda se proto rozhodla nově příchozí srbské jednotky rozdrtit a tímto vítězstvím snad přimět i kolísající Řecko, aby se naopak přidalo na bulharsko-německou stranu. Hned 17. srpna tedy první bulharská armáda „preventivně“ udeřila s velkou přesilou na levé křídlo fronty, hájené srbskou třetí armádou, a také na slabý východní úsek u Dojranského jezera, obsazený britskými silami. Později se ukázalo, že úder na pravé křídlo byl spíše demonstrativního rázu a veškerá síla bulharského útoku byla soustředěna v západní Makedonii. Bulharsko-německé velení totiž předpokládalo, že bojeschopnost srbských jednotek ještě zdaleka není na výši. Pod největší nápor se dostala srbská Dunajská divize spolu s dobrovolnickým oddílem Vojina Popoviće. Bulharským jednotkám se sice podařilo vklínit mezi divizi a dobrovolníky a odtrhnout je od sebe, avšak trvalo více než týden, než dokázaly srbské pluky z hranice vytlačit až k jezeru Vegoritis (makedonsky Ostrovsko jezero) pod pohořím Nidže. Tímto nečekaně silným odporem se bulharská ofenziva vyčerpala, z hrozícího obklíčení se nakonec dokázal vyvázat i dobrovolnický oddíl.

Mezitím přicházely ze zálohy na pomoc francouzské pluky a také zvláštní ruská brigáda pod vedením generálmajora Michaila Konstantinoviče Diterichse, která se v Soluni

vyloďila v průběhu srpna. Spojenci tak mohli 13. září přejít po mohutné dělostřelecké přípravě do protiútoky. Rozhodující bitva se odehrála ve vysokohorském prostředí pohoří Nidža. Těžkými boji proslula zejména jeho nejvyšší hora Kajmakčalan, jejíž vrchol se prý v důsledku každodenního dopadu tisíců granátů snížil o 12 metrů na dnešních 2 521 m n. m. Útoky a protiútoky na samotném vrcholu se odehrávaly mezi 26. a 30. září, kdy bulharská armáda ustoupila. Ve vrcholné fázi bojů od sebe byly zákopy obou armád vzdáleny jen pár desítek metrů. František Kryštof, český dobrovolník v srbské armádě a vlastně první známý český legionář vůbec, který vstoupil do řad srbské armády hned během srbské mobilizace, popsal situaci na Kajmakčalanu takto: „...bitva nabývala takové zuřivosti, že více pracovaly ruční bomby, nože, pažby, kameny i holé ruce než pušky a děla. Z takové řeže vycházeli vojáci většinou s bodnými ranami, urvaným uchem, s rozdrásaným a pokousaným obličejem, s hlavou roztloučenou kamenem i s očima vypíchnutými nepřátelskými prsty, leč málokdo odnesl svoji účast střelnou ranou.“ O zběsilosti bojů svědčí skutečnost, že jen Drinská divize srbské druhé armády, na níž spočívala tíha bojů, v jediném dni ztratila dva velitele pluků, 70 důstojníků a 1 000 vojáků. Na bulharské straně pak pouze 11. pluk pozbyl během dne 73 důstojníků a 3 000 mužů. Po dobytí vrcholu Kajmakčalanu ještě dobrovolnický oddíl vojvody Vuka Popoviće pronásledoval nepřítele až do noci do jeho pobočné linie na sousedním vrcholu. „Jak žalostná byla však podívaná, když se rozednilo,“ psal ve svých vzpomínkách český velitel čety v dobrovolnickém oddílu Melichar Houžvic: „Přes tři sta našich vojinů a 23 důstojníků bylo tu mrtvých. Nebylo jim pomoci, neb zmrzli na svých místech po smrtelném zranění. Tu jsme viděli junáka, kterému střela provrtala přilbu i hlavu, když se připravoval k výstřelu, tam viseli na drátech před bulharskými zákopy naši junáci. Jednoho stihla smrt, když přetínal drát nůžkami, druhého, když si uvolňoval cestu sekerou. Zima a vítr byly tak ostré, že jsme nemohli vykopat ani jámu, abychom pohřbili nešťastné druhy. Snášeli jsme tedy oběti do opuštěného bulharského zákopu a přikrývali jsme je uvolněnými kameny. Pro nedostatek dříví jsme topili pažbami z bulharských pušek, kterých nám zanechali několik tisíc. Zde padl náš krajan František Kadleček, rodák od Chrudimě, v čele své čety, s kterou jako jeden z prvních obsazoval bulharské zákopy. Zde byl také dvakrát raněn i poručík Jiří Jelínek.“

Celkově ztráty v mrtvých a zraněných na srbské straně činily kolem 5 000 mužů, na bulharské straně se na počátku září na vrchu nacházelo přes 6 000 vojáků a důstojníků, při ústupu jich odešlo pouhých 800, všichni ostatní většinou zahynuli, jen malá část padla do zajetí. Bulharská armáda si byla tak jista svým postavením na Kajmakčalanu, že si nevybudovala záložní ústupové zákopy, takže její ústup byl značně chaotický a přišla při něm o většinu své výzbroje. Zastavil se až po šestnácti kilometrech, pod horami, v údolí Černé řeky v makedonském Mariovu. Bulharská armáda porážku pochopitelně těžce nesla, vyrovnat se s ní jí pomohlo pouze vědomí, že v Dobrudži dosáhla vítězství nad ruskými a rumunskými divizemi a srbskou dobrovolnickou divizí, složenou z bývalých jihoslovanských zajatců z c. k. armády a také z několika stovek českých dobrovolníků. V případě srbské armády šlo naopak o první vítězství po porážce v říjnu a listopadu minulého roku, které také znamenalo vstup na území, jež bylo k Srbsku připojeno po balkánských válkách, tedy, jak to srbští vojáci vnímali, do jejich vlasti.

Ohbí Černé řeky

Nedlouho poté se rozhořela bitva v ohbí Černé řeky, kam spojenci bulharskou armádu pronásledovali. Za velkých obětí se jim zde podařilo na několika místech řeku překročit, obsadit několik vesnic na pravém i levém břehu, a nakonec získat i město Bitolu (v té době Manastir) a posunout tak frontu v této části o téměř 50 km do srbského vnitrozemí (dnes Mariova v Severní Makedonii). Během říjnových operací v roce 1916 při útoku na bulharská opevnění u vesnice Grunište byl téměř zničen celý srbský dobrovolnický oddíl, vedený

Vojinem Popovićem, známějším z dob jeho komitského působení jako vojvoda Vuk. Z oddílu čítajícího téměř 2 000 dobrovolníků zbylo po útocích na Grunište pouhých 180 bojeschopných mužů, 22. listopadu 1916 tam padl i sám „vojvoda Vuk“, o několik dní před tím i jeho přítel, český dobrovolník kapitán Bedřich Březina. Po velkých ztrátách při operacích na Kajmakčalanu a na Černé řece muselo být celé srbské vojsko reorganizováno, přičemž došlo k rozpuštění třetí armády a redukci počtu pluků. Celkové ztráty ve dvouměsíční kampani se odhadují na nejméně 50 000 vojáků na straně spojenců a pravděpodobně více než 60 000 zabíjených, těžce zraněných a zajatých Bulharů a Němců. Větší část území kolem Černé řeky se ovšem bulharské armádě podařilo uhájit a zachovat tak spojení s frontou na řecké hranici táhnoucí se přes hory do údolí řeky Vardaru a dále k Dojranskému jezeru. Nepomohla ani krvavá ofenzíva vedená na jaře roku 1917 francouzskými a ruskými pluky. Jednotky generála Dietrichse při ní utrpěly takové ztráty, že musely být staženy do zázemí a do bojů pak, i v důsledku převratů v Rusku, více nezasáhly.

Od jarní ofenzívy v roce 1917 se situace na Soluňské frontě ustálila a změnila se v typickou zákopovou válku, demoralizující zejména srbskou armádu, toužící po dalším postupu do své vlasti. Jen občas se podařilo na některých místech za cenu velkých obětí frontu posunout. V jednom takovém případě se obzvláště vyznamenala jízda marockých spahiů, která úspěšně zatlačila jednotky 20. horské brigády c. k. armády.

Útok marockých spahiů

Rakousko-uherská armáda se stala součástí bulharsko-německé fronty až koncem roku 1916. Jednotky XIX. sboru, které od počátku roku 1916 obsazovaly Albánii nejprve během neúspěšného pronásledování srbské armády a poté z ní vytlačující armádu italskou, již se podařilo zachytit pouze v okolí přístavu Valony. Složitě poměry hygienické i potíže během cesty způsobily, že bojové ztráty XIX. sboru za rok 1916 činily „pouhých“ 2 215 vojáků a 38 důstojníků, zatímco jako nemocní se hlásilo 1 156 důstojníků a 57 357 vojáků! Hlavní roli v bojích s francouzskou východní armádou měla zpočátku zejména 20. horská brigáda XIX. armádního sboru, která se k Ochridskému jezeru na frontě přesouvala ze západní Albánie, od Elbasanu. Přesun skončil u Pogradce, v jehož okolí brigáda strávila válečnou zimu 1916/1917 a vedla nevýznamné, spíše náhodné poziční boje s francouzskými jednotkami 57. pluku, které hájily levé, západní křídlo soluňské fronty a postupně se jim podařilo propojit, byť nijak pevně, soluňskou frontu s postavením italských jednotek u Valony. Během reformy pěších jednotek rakousko-uherské armády byl v prosinci 1916 do brigády přidělen 2. prapor 92. pluku z Chomutova a 1. pochodový prapor pražského 28. pluku, 8. září 1917 pak přibyl ještě 1. prapor 98. pluku z Vysokého Mýta, čímž byl v brigádě zásadním způsobem posílen český prvek, který i před tím nebyl zanedbatelný. S praporem 28. pluku se k ochridskému jezeru dostal také básník Stanislav Kostka Neumann, jenž zážitky z této „anabáze“ vypsal v knihách *Elbasan* (Praha 1922) a zejména pak *Bragožda* (Praha 1928).

Až do poloviny srpna 1917 tedy brigáda a vlastně celý XIX. sbor neměl s francouzskou armádou prakticky žádné závažnější střety. Teprve od 8. září 1917. se brigáda musela bránit velmi silné francouzské ofenzívě, v níž se vyznamenal zejména pluk marockých jízdních spahiů, který během několika dní v nepřístupných albánských horách a roklinách z míst svého seřadiště překonal v sedle téměř 100 kilometrů a poté, jako typická dragounská jízda, používající koně k přepravě a bojující pěším způsobem, překvapil oddíly brigády, na poslední chvíli doplněné praporem německých saských dragounů. Pogradec byl tímto úspěšným manévrem, jemuž napomohl i boční útok senegalských střelců 49. pěšího koloniálního praporu francouzské východní armády, pro Centrální mocnosti ztracen a fronta se v těchto místech posunula o více než 30 km na sever, směrem k městům Struga a Ochrid. Maroční spahiové se jako jízda poté vyznamenali ještě během průlomu soluňské fronty, kdy v roli předvoje srbské druhé armády dorazily do Skopje a překvapili tamní soustřední

bulharských a německých vojsk. Rakouská brigáda naopak po tomto vojenském debaklu musela být přeformována a stažena zpět do zázemí mezi Elbasanem a Dračí.

Průlom soluňské fronty

V jarních měsících roku 1918 byla ze soluňské fronty na frontu západní stažena většina německých jednotek a zůstalo tam pouhých 30 000 německých vojáků, kteří však vyžadovaly po bulharských spojencích zásobování pro dvojnásobné množství mužstva. Mezi bulharským a německým velením tak začalo docházet k dramatickým střetům, odpor vůči německým spojencům se projevoval i mezi prostými vojáky a také v zázemí, které armády zásobovalo, což na bojeschopnosti nepřidalo.

Naopak dohodová soluňská armáda získala v červnu 1918 nového rozhodného velitele Louise Francheta d'Espèrey, jenž byl rozhodnut s nečinností na frontě udělat rázný konec. Úzkou spoluprací navázal především s náčelníkem hlavního štábu, ve Francii velmi populárním vojvodou (polním maršálem) Živojinem Mišićem. Vzápětí po příchodu Francheta d'Espèrey k soluňské armádě se francouzská a srbská vláda v naprostém utajení před ostatními spojenci dohodla (britská strana totiž odmítala jakýkoli pokus o další útok) na přípravě ofenzivy, při níž mělo být z války vyřazeno Bulharsko a otevřen tak prostor pro průnik soluňských vojsk do lůna habsburské monarchie.

Rozhodující úlohu v plánování průlomu soluňské fronty sehrál vojvoda Živojin Mišić, jenž pro hlavní útok určil část srbského sektoru fronty nacházející se na horském plató Dobro Polje. Vzhledem k jeho nepřístupnosti a také dobře opevněným pozicím bulharské armády zde totiž nepřátelská strana útok nejméně očekávala a kvůli terénním překážkám tam ani nebyla s to rychle přivést posily. Průlom měla provést druhá srbská armáda za podpory dvou francouzských divizí (122. a 17. koloniální divize), po průlomu fronty pak měla v pronásledování nepřítele a přerušení týlových spojů bulharské armády sehrát roli jak srbská jízda, tak pluk francouzských marockých spahiů. Franchet d'Espèrey naplánoval zhruba dva měsíce na nezbytné přípravy a jako cílové datum zahájení ofenzivy stanovil 15. září.

Před ofenzivou tvořilo bulharsko-německé síly 626 000 mužů (z toho pouze 30 000 Němců), 1 600 děl a 80 letadel. Dohoda měla k dispozici 628 000 vojáků, 1 800 děl a 200 letadel. Z toho bylo 180 000 Francouzů s osmi pěšími a jednou jezdeckou divizí, 150 000 Srbů (včetně 20 000 nových dobrovolníků ze zajatců z jihoslovanských zemí habsburské monarchie a srbských dobrovolníků z USA) se šesti pěšími a jednou jezdeckou divizí, 135 000 Řeků v devíti divizích, 120 000 Britů ve čtyřech divizích, 42 000 italských vojáků a také 1 000 albánských dobrovolníků. Soustředění vojsk samozřejmě nemohlo bulharské a německé rozvědce uniknout, nicméně je pozoruhodné, že mezi Dojranským jezerem a řekou Vardar soustředili spojenci z Centrálních mocností do zálohy 11 praporů, aby tak bylo údolí řeky Vardar a komunikace v něm dobře chráněny, zatímco na srbské frontě, na níž rozvědka správně odhadla hlavní útok, zálohy nepřipravili v přesvědčení, že tamní pozice jsou nedobytné. Poučení z Kajmakčalanu si tedy nevzali k srdci.

Na třicetikilometrovém úseku srbské fronty připravené k průlomu dosáhli spojenci dvojnásobné převahy v živé síle a 3,5násobné převahy v dělostřelectvu a letadlech. Části 2. srbské armády, které měly vést průlom, pak měly trojnásobnou převahu v živé síle a pětinasobnou převahu v dělostřelectvu a letadlech.

Ofenzíva začala 14. září 1918 22hodinovou těžkou dělostřeleckou palbou na bulharské postavení v horách Dobrého pole i na jiných místech fronty. Následně přešla 15. září 1918 o půl šesté ráno 2. srbská armáda pod velením polního maršála Stepy Stepanoviće do útoku. Hlavní kolona francouzské 122. divize bojovala na levém křídle. Po urputném osmihodinovém boji bylo Dobro Polje dobyto. I přes dílčí neúspěchy francouzských jednotek průlom úspěšně pokračoval. Britské a řecké jednotky jej podpořily 18. září 1918 ve svém

sektoru fronty útokem na obou březích Dojranského jezera. Makedonský Prilep byl dobyt 23. září 1918, 29. září 1918 vstoupily maročtí spahiové do Skopje. Za čtrnáct dnů spojenci postoupili asi 130 kilometrů, zajali 90 000 mužů, vesměs příslušníků bulharské armády, včetně pěti generálů, do rukou se jim dostalo 800 děl. V důsledku této katastrofální porážky požádali bulharští parlamentáři 26. září 1918 o 48hodinové příměří. Dne 28. září 1918 dorazila do Soluně delegace vedená ministrem financí Andrejem Ljapčevem a 29. září 1918 bylo uzavřeno definitivní příměří, které se ovšem v praxi rovnalo kapitulaci. Německé a rakousko-uherské jednotky urychleně ustupovaly. Konec války se přiblížil mílovými kroky.